

Poznatky českých společenských vědců o imigraci do České republiky v evropském kontextu

seminář pořádaný Akademií věd České republiky ve spolupráci s Poslaneckou sněmovnou
Parlamentu České republiky

pátek 16. října 2015

Anotace jednotlivých přednášek:

Migrační trendy a migrační politiky ve vybraných zemích střední Evropy

Eva Janská a Dušan Drbohlav, Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta

Přechod k demokracii a tržnímu hospodářství v 90. letech 20. století v post-komunistických zemích střední a východní Evropy vedl k novému uspořádání ekonomických, sociálních i geografických poměrů a struktur, což s sebou, mimo jiné, přineslo i vznik nových migračních proudů. Vývoj a dynamika migrace se ale v jednotlivých zemích lišila (a liší) v závislosti na mnoha různorodých faktorech – např. na jejich startovací socioekonomické pozici, na formě transformačních procesů, na historických a kulturních aspektech i jejich geografické poloze. Na jedné straně z regionu střední Evropy po připojení k EU odcházeli migranti do zemí západní Evropy (zejména z Polska), na straně druhé se z těchto zemí staly i země cílové (zejména Česko). V přednášce budou nastíněny minulé i současné migrační trendy zemí střední Evropy (Česka, Polska, Maďarska a Slovenska), jejich migrační politiky a dopady na společnost.

Zkušenosti s integrací migrantů v České republice

Zdeněk Uherek, Etnologický ústav AV ČR

Příspěvek se zaměří nejprve na obecné poznatky studia integrace imigrantů v cílových zemích a sumarizuje základní zkušenosti s tím, jak integrace probíhá, jaká má stadia a na čem závisí její úspěch či selhání. Následně se příspěvek bude věnovat zkušenosti z České republiky. Důraz bude kladen na tezi, že integrace neprobíhá lineárně, že míra komunikace s širší společností se mění s věkem a sociálním postavením člověka a jeho dalšími osobními charakteristikami. Výrazným aspektem je též motivace k migraci a sociální zkušenost ze zdrojové země, která ovlivňuje chování migranta v zemi cílové. Konkrétní příklady zahrnou zejména výsledky šetření rodin migrantů ze třetích zemí uskutečněné od roku 2005, výsledky šetření efektivity státního integračního programu a výsledky dalších výzkumů uskutečněných Etnologickým ústavem AV ČR. V závěru příspěvku zazní několik doporučení, které mohou integraci imigrantů v cílovém lokálním prostředí usnadnit.

Islám v České republice

Bronislav Ostřanský, Orientální ústav AV ČR

Přednáška „Islám v České republice“ se zaměří na historické kořeny muslimské přítomnosti v ČR, přiblíží složení zdejší muslimské komunity i základní data, vztahující se k současným aktivitám muslimů. Výklad se dále zaměří mj. na vybrané „třecí plochy“ vztahů muslimů s nemuslimskou většinou, zejména na tzv. boje o mešity, jakož i na přehled kontroverzních témat. Nedílnou součástí přednášky bude rovněž problematika vnímání muslimů v ČR, jejich mediálního obrazu, jakož i otázky islamofobie (s důrazem na střety o tento koncept samotný), její přesahy, a to mediální i politické, a souvislosti v současné ČR.

Postoje k imigrantům v České republice a v Evropě: mezinárodní srovnání a vývoj v čase

Yana Leontiyeva, Sociologický ústav AV ČR

Mezinárodní migrace obyvatelstva je neodmyslitelnou součástí soudobých globálních procesů. Přestože masovější stěhování lidí z jiných zemí je pro Českou republiku poměrně novým fenoménem, tato země čelila od začátku devadesátých let až do propuknutí celosvětové hospodářské recese skoro šestinásobnému nárůstu cizinecké populace. Dnes Česká republika se svým čtyřprocentním podílem cizích státních příslušníků na celkovém obyvatelstvu se pomalu blíží některým západním zemím, kde je ovšem výrazně více migrantů, kteří již získali občanství, a také potomků migrantů. Ovšem, jak naznačuje celá řada výzkumů, co se týče postojů majority vůči migrantům, Češi patří k nejrezervovanějším evropským národům a dá se očekávat, že současná migrační krize v tomto ohledu přinese nové výzvy. Příspěvek se zaměří na postoje k migrantům v České republice a jinde v Evropě. Analýza založená na datech z několika mezinárodních a tuzemských šetření věnuje pozornost nejen mezinárodnímu srovnání postojů k migrantům v jednotlivých evropských zemích, ale také tomu, jak se proměnily postoje české veřejnosti k této skupině v uplynulé dekádě, která se vyznačovala jak prudkým nárůstem tuzemské ekonomiky, tak i následnou celosvětovou hospodářskou recesí, jejíž následky dosud neodezněly.